

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Det är mammas jobb att ta hand om barnen.

En kvalitativ innehållsanalys hur frånvarande pappor beskrivs i två olika internetforum.

Hava Salijaj

Kandidatuppsats (SOPB63)

VT 2023

Förord

Jag vill börja med att rikta ett stort tack till min kära syster Lumnije Kasumi för hennes uppmuntran och emotionella stöd. Jag hade aldrig klarat det utan hennes stöd och ältande. Det har varit utmanande att vara ensam författare. Därför har ditt stöd, Lume, varit helt ovärderligt, då du har fungerat som min personliga handledare. Jag är för evigt tacksam för dig.

Jag vill även tacka mina barn, Leo, Bella och Liam som tålmodigt väntat och haft förståelse för mammas brist på tid, energi och ständiga stress genom detta arbete.

Abstract

Author: Hava Salijaj

Title: “It is a mother’s job to take care of the children”

Assessor: Johan Cronehed

This study aims to investigate the perspectives of absent fathers in two different online forums: Flashback Forum and Familjeliv. Absent father is defined in this survey as a parent who is alive but not present in the child's life for some reason. Additionally, by studying the concepts used to characterize them, this study explores the language surrounding absent fathers. The research strives to identify the societal norms that appear in response to absent fathers. The study also examines how absent fathers respond to various discussions about their interactions with the mother and child. The investigation uses a qualitative approach such as qualitative text analysis, and draws from conversations online on the two forums. Gender theory, victimology, and norms and normality was employed to analyze the research questions in further detail. The overall posts from the forums were 424, 93 posts were specifically relevant and reduced to 29 for the analysis. The findings reveal no negative perspectives on absent fathers. The majority on both forums defend and explain the absence, and responsibility is occasionally placed on single mothers. The analysis also shows inclusions of justifications and attempts to portray themselves as victims with various excuses for the absence.

Keywords: absent fathers, Flashback Forum, Familjeliv, gender, victimology, social norms.

Innehållsförteckning

<i>Förord</i>	2
<i>Abstract</i>	3
<i>Innehållsförteckning</i>	4
1. Inledning	5
1.1 <i>Problemformulering</i>	6
1.2 <i>Syfte och frågeställningar</i>	6
1.3 <i>Relevans för socialt arbete</i>	7
1.4 <i>Avgränsning</i>	8
2. Bakgrund	8
2.1 <i>Flashback Forum</i>	8
2.2 <i>Familjeliv</i>	10
3. Kunskapsläget	11
3.1 <i>Frånvarande och separerade föräldrar</i>	11
3.2 <i>Faderskap</i>	13
3.3 <i>Ensamstående föräldrar</i>	14
4. Teori	15
4.1 <i>Normer och normalitet</i>	15
4.2 <i>Genus</i>	16
4.3 <i>Viktimologi</i>	17
5. Metod	18
5.1 <i>Kvalitativ innehållsanalys</i>	18
5.2 <i>Netografiskt forskning</i>	19
5.3 <i>Urval</i>	19
5.4 <i>Studiens tillförlitlighet och äkthet</i>	20
5.5 <i>Metodens för och nackdelar</i>	21
5.6 <i>Analysförfarande</i>	22
5.7 <i>Etiska övervägande</i>	22
6. Resultat och analys	24
6.1 <i>Beskyllning/skuldbeläggning på kvinnan</i>	24
6.2 <i>Rättfärdigande och beskyllning</i>	29
6.3 <i>Att göra sig till offer</i>	35
7. Avslutande diskussion	40
8.Referenslista	42

1. Inledning

För barns normala utveckling är det viktigt att ha närvarande vuxna och föräldrar. Denna närvaro inkluderar både aspekter av fysisk såväl som psykiskt omhändertagande. Rohner och Veneziano (2021) beskriver i sin studie att resultatet av att ha frånvarande föräldrar kan leda till att barn uppvisar beteendeförändring som osäkerhet och oro, samt fientlighet och aggression. Det sägs att mammor gör bebisar till pojkar men att pappor gör pojkar till män. Att mammor är en flickas bästa vän men att en pappa är dotterns beskyddare. Butler (2007) menar att könsidentiteten uppstår genom handlingar som bygger på normativa föreställningar om identitet och sexualitet. På så sätt kan vi förstå skapande om manligt och kvinnligt, att det är genom den heterosexuella normen. Vad händer då när det finns en frånvarande pappa eller en emotionellt frånvarande pappa?

Manligt och kvinnligt diskuteras inom forskning, vetenskap men även i sociala sammanhang och särskild på sociala medier. Det som diskuteras ännu mer är vilka normer som finns gällande föräldraskap. Alstam, Plantin & Danebecka (2016) menar på att föräldraskap har blivit ett ämne som berör stora delar av vår befolkning på ett eller annat sätt, och att det är avgörande för barnet hur föräldrarna bemästrar sin roll. Föräldrarnas roll diskuteras och debatteras idag ganska fritt även i olika nätverk och på webben. I de två olika internetforum som jag har valt att analysera, delar medlemmar med sig av sina personliga erfarenheter, åsikter, ge råd samt tar del av andras berättelser (Daneback & Sobring 2016, s.136). Medlemmar i dessa forum diskuterar och uttrycker åsikter om bland annat andras föräldraskap, synen på män och då även vad de anser om frånvarande pappor. Med förkunskapen om att målgruppen för webb forumet Familjeliv främst utgörs av kvinnor, beslutade jag att vidare utforska ytterligare ett forum. Jag har då valt det kontroversiella diskussionsforumet FBF, se bakgrundspresentationen på sidan 8, som har över en miljon medlemmar. Genom att undersöka dessa två internetforum, som är bland de största i Sverige, har jag analyserat synen på frånvarande fäder och hur dessa män betraktar sig själv, olika anledningar till att de inte finns i barnens liv samt hur de anser att det påverkar barnen.

1.1 Problemformulering

Frånvarande fäder finns inom alla kulturer världen över vilket innebär att ansvaret faller oftast på mödrar när fäder inte längre tar hand om sina egna barn. Samtidigt diskuteras dessa frånvarande fäder inom kriminologisk forskning kopplade till barnens kriminella beteende såväl som inom psykologin om vilka konsekvenser barnen utvecklar under barndomen. Inom kriminologisk forskning diskuteras fädernas frånvaro som en stor anledning till att framför allt pojkar är kopplade till ett avvikande och våldsamt beteende, brottslighet och gängkriminalitet (Popenoe, 1996; Miller, 1958; Mackey & Mackey, 2003). Inom psykologin menar Khaleque och Rohner (2011) att barn till frånvarande fäder utvecklar känslomässiga och personliga avvikelser såsom låg självkänsla och bristande självförtroende, svårigheter att reglera sina känslor och svårigheter att etablera sunda relationer. De är mer oroliga, osäkra och har fått en sämre utveckling av social kompetens. Likväl finner man i olika diskussioner på olika forum i Sverige som tyder på att frånvarande fäder inte alltid är medvetna om de allvarliga konsekvenser som barnen får på grund av deras frånvaro. Trots detta anses deras frånvaro som normalt och vissa sociala normer växer fram i de olika forumen.

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka vad som diskuteras i forumen Flashback och Familjeliv gällande frånvarande fäder och hur de frånvarande fäderna själva bemöter dessa diskussioner. För att uppnå detta mål, tas utgångspunkten från dessa frågeställningar:

- Vilka uttryck används för att beskriva frånvarande fäder?
- Vilka normer uttalade såväl som outtalade framkommer om frånvarande fäder?
- Hur bemöter frånvarande fäderna olika diskussioner om deras agerande gentemot mamman och barnen?

1.3 Relevans för socialt arbete

Inom ramen för socialt arbete har socialtjänsten en avgörande roll när det gäller att främja barns rättigheter i Sverige, och det är av grundläggande betydelse att socialsekreterare arbetar med en stark inriktning på barns rättigheter. Den svenska lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, som trädde i kraft den 18 januari 2020, har klargjort att domstolar och rättstillämpare måste ta hänsyn till de rättigheter som fastställs i barnkonventionen. Barnets rättigheter ska vägas in vid beslut och bedömningar som görs inom rättsprocesser och ärenden som involverar barn. Genom att inkorporera barnkonventionen görs barns rättigheter mer synliga och detta skapar en grund för att införa en mer barnrättsbaserad syn på all offentlig verksamhet (Regeringen 2019).

Det är också viktigt att rikta uppmärksamhet mot frågor som rör frånvarande föräldrar samt förståelsen för familjer där en förälder aktivt har valt att inte närvara i barnets liv, ur ett perspektiv som sätter barnets behov i centrum. Barn påverkas djupt när en förälder är frånvarande, vilket ökar sårbarheten inom familjen på olika sätt. Trots att detta kan verka som en specifik situation som endast påverkar ett begränsat antal barn, är det inom socialt arbete och i ärenden som berör barns hälsa och utveckling viktigt att vara medveten om hur detta kan påverka ett barn. Diskussionen bör även omfatta potentiella konsekvenser för barnet i de fall då socialtjänsten kommer i kontakt med dessa situationer, för att säkerställa att barnets perspektiv integreras i ärenden med dessa komponenter.

I arbetet med barn och familjer är det också viktigt att förstå och hantera olika familjekonstellationer, frånvarande föräldrar och de föräldrar som är motvilliga till samarbete kring barnets bästa. Inom socialt arbete, främst inom barnutredningar, förekommer ofta konflikter mellan föräldrarna, särskilt i de fall där föräldrarna lever separerade eller befinner sig i en vårdnadstvist.

Undersökningen har även relevans för socialt arbete i de aspekter där vårdnadstvister pågår samt utifrån vårdnadslagen (föräldrabalken om vårdnad och umgänge) där gemensam vårdnad kan utdelas även om den andra föräldern motsätter sig det. Detta

utifrån barnets bästa och rätt till båda sina föräldrar. Dock måste man ha i åtanke om att umgänge med den andra föräldern inte alltid är till barnets bästa om barnet behöver skyddas.

Att kunna beakta, förstå och förklara hur frånvarande fäder upplevs men också upplever sin egen situation och del i barnens liv är av hög relevans inom socialt arbete, både i teorin och praktiken. Det är en viktig del, så att såväl barn som föräldrar får en ökad förståelse.

1.4 Avgränsning

Utifrån ett etiskt perspektiv, omfattar uppsatsen inte upplevelser från barn som idag lever med frånvarande pappor. Den omfattar heller inte vuxna barns upplevelser i nuläget om hur det har varit att växa upp med frånvarande pappor.

2. Bakgrund

I de kommande avsnitten kommer de plattformar som har använts i den analytiska forskningen att beskrivas. Följande avsnitt innehåller en beskrivning av de två internetforum som har valts för noggrann granskning: Flashback Forum och Familjeliv som härnäst kommer att benämnas med förkortningarna FBF och FL.

2.1 Flashback Forum

Flashback Forum (FBF) är en plattform för dialoger och samtal med en påtaglig splittrad karaktär. Den samlar människor med olika åsikter och övertygelser och har fått rykte om sig att vara en plats där man ofta diskuterar känsliga och splittrande ämnen. Det är en miljö där debatter och åsiktsutbyten kan vara djärva och utmanande och där olika åsikter ofta ställs sida vid sida på ett sätt som kan framkalla starka

reaktioner och intensiva debatter. Detta skapar en dynamik där många synsätt och åsikter ständigt flätas samman, vilket leder till en atmosfär där kontroverser är ett märkbart och erkänt inslag. Debattforumet började som en tryckt tidskrift i början av 1980-talet av Jan Axelsson och så småningom övergick till en online-plattform. Plattform har genomgått en övergripande utveckling över tiden med en medlemsbas på mer än en och en halv miljon användare och nästan 80 000 producerade inlägg, och i nuvarande ögonblick är över 18 000 besökare online.

I Sverige bildades flera andra nätgemenskaper med kontroversiella inslag under den senare hälften av 1900-talet och därefter. Dessa grupper blev ibland avstängda av sina webbhotell till följd av upplevda etiska bedömningar. FBF skapade en webbplats för att erbjuda webbhotell alternativ till alla som hade blivit avstängda av sina tidigare värdar som svar på detta. Denna åtgärd skapade en fristad för platser och individer som etablerade aktörer hade ansett vara problematiska eller utmanande på många sätt. FBF förbjöds att verka i Sverige till följd av en rättslig påföljd som kom i form av ett beslut i Marknadsdomstolen 2003. Därefter fick forumet en ny ägare och började drivas från London. Efter sex år flyttades verksamhetens juridiska ansvar för verksamheten till Flashback International Inc. år 2010, med bas i New York, vilket medförde de juridiska fördelarna med yttrandefrihet och mångfald av tankar.

Registrering med personuppgifter (födelsedata, användarnamn och e-mail) och godkännande av forumreglerna är krav för medlemskap i FBF. Användare som startar diskussioner kallas för trådstartare, och både medlemmar och icke-medlemmar kan få tillgång till debatterna och informationen. Andra medlemmar har möjlighet att delta i debatten efter att trådstartaren valt en kategori som är lämplig för ämnet. 2005 infördes en åldersgräns på 18 år för registrering i forumet. FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna artikel 19 används av FBF för att betona sitt engagemang för yttrandefrihet på sin webbplats: "Envar har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet för envar att utan ingripanden hysa åsikter och frihet att söka, mottaga och sprida upplysningar och tankar genom varje slags uttrycksmedel och utan hänsyn till gränser"(www.flashback.org/regler).

2.2 Familjeliv

Familjeliv är ett svenskt internetforum som grundades år 2001. Den fungerar som en plattform för diskussioner om olika aspekter av familjeliv, inklusive ämnen som föräldraskap, graviditet, barnuppfostran och relaterade frågor. Forumet har under åren etablerat sig som en populär mötesplats där användare kan dela med sig av sina erfarenheter, utbyta råd och engagera sig i samtal relaterade till dessa områden. Det mest besökta och uppmärksammade forumet är en öppen diskussionsplattform som är indelad i flera kategorier. Innehållet i detta forum varierar i stor skala och bland dessa kategorier finns en kategori som heter pappagrupp. Enligt en studie från 2021 hade 6% av de svenska internetanvändarna besökt FL under det senaste året, och 1% gjorde det varje vecka. Personer födda på 1980- och 1990-talen hade den högsta användningsgraden.

På webbplatsen Familjeliv finns en förespråkad beskrivning av netikett, som är en uppsättning riktlinjer för att främja god moral, etik och policy på forumet. Syftet är att skapa en atmosfär där användarna känner sig respekterade och bekräftade. Netikett omfattar principer som att behandla andra som man själv vill bli behandlad, och att kommunicera i en ton som skulle vara lämplig i en fysisk mötesmiljö utanför internet. Denna beskrivning varnar för att bryta mot netiketten genom att säga något som man normalt inte skulle uttrycka, men som är frestande när man är anonym, vilket kan leda till avstängning, förtal eller brottsligt uppsåt. Användarna uppmanas att välja sina ord med omsorg, att man till och med skapat ytterligare en forumpolicy för forumet som benämns "det känsliga rummet" där användarna ska kunna skriva om de svåraste och känsligaste ämnena.

3. Kunskapsläge

Tidigare forskning som motiverar min undersökning handlar specifikt om separerande och frånvarande fäder, samt undersökning av faderskap, ensamstående föräldrar. Inom mitt studieområde har jag även valt att koncentrera mig på sammanlänkade familjesystem som erbjuder förklaringar till olika dynamiska familjekonstellationer. De centrala teman som används är relationer, faderskap och normer. Dessutom har jag tittat på studier om pappor i familjer och hur pappors roll i familjer har utvecklats över tid, både nyligen och historiskt. Jag har sökt i bibliotekskataloger på Lunds universitets och Helsingborgs stadsbiblioteks webbplatser samt i Lubsearch, Google Scholar och andra sökmotorer för att få en överblick över den aktuella kunskapsmängden. Denna litteraturforskning har främst kretsat kring forskningsartiklar i både Norden och internationellt. Eftersom det saknas forskning som fokuserar på hur bortvalt föräldraskap påverkar barn har jag använt forskningsartiklar från samhällsvetenskap och psykologi för att undersöka den aktuella förståelsen. Det är även detta informationsgap som jag identifierade och som vidare motiverade min forskning. För mina sökningar har jag använt engelska termer som: absent father, webbforum, family constellation, social norms, fatherhood. Jag använde fraser på svenska som: normer, genus, faderskap, frånvarande fader/fäder och frånvarande pappa/or.

3.1 Frånvarande och separerade föräldrar

Psykologiforskare Gunnar och Bente Öberg har studerat hur skilsmässor påverkar både föräldrar och vuxna sedan 1979. De har också gett röst åt barn som har gått igenom olika separationer och de som har haft liten eller ingen kontakt med någon av sina föräldrar. Deras avhandlingar inkluderar synen på föräldraskapet, såväl som synen på mamman och pappans när barnen inte längre bor med båda föräldrarna. Forskarnas senaste sammanfattning har de presenterat sina resultat under avsnittet om *nackdelar för barnet* (Östberg, 2002). En övervägande majoritet av de vuxna barn som blev intervjuade som skilsmässobarnen framhäver sin relation till pappan och uttrycker en längtan efter ökad kontakt med honom. Termen frånvarande förälder som i samtliga fall hänvisar till fadern används av forskarna. Av dem som

intervjuades har ett betydande antal haft begränsad kontakt med fadern och dem anser att hans frånvaro ofta idealiseras, samtidigt som relationen till den närvarande föräldern, dvs. modern, utsätts för större påfrestningar och påverkar relationen mellan barnet och den närvarande föräldern negativt (Öberg, 2002). Forskarna hävdar att när ett barn inte har möjligheten att träffa sin pappa under barndomen, uppkommer nästan alltid en önskan hos barnet att söka upp fadern som vuxen. Vidare beskriver forskarna det grundläggande och inrotade behovet som människor har att förstå sin härkomst och klargöra osäkerheter från barndomen (Östberg, 2002).

Att ha en frånvarande pappa har en negativ inverkan på barn, enligt en studie från 2003 som publicerades i *Society for Research in Child Development*. I denna studie "Life with (or without) Father: The benefits of living with two biological parents depends on the father's antisocial behavior"(2003) tittade man också på pappans antisociala beteende. Resultaten visade att de barn som har båda sina biologiska föräldrar sannolikt har starkare kognitiva och beteendemässiga egenskaper, inklusive utbildningsnivå och anpassningsförmåga, jämfört med barn som växer upp med en ensamstående förälder. Studien betonade att förutom den faktiska närvaron är kvaliteten på faderns närvaro avgörande för dessa resultat. Studien visade att när en förälder - i det här fallet pappan - uppvisade ett antisocialt beteende minskade fördelarna med att ha två föräldrar närvarande. Barnets tendens att engagera sig i antisocialt beteende minskade över tid om faderns antisociala beteende var lågt till måttligt. Å andra sidan uppvisade barn som tillbringade mer tid med en förälder som uppvisade allvarligt antisocialt beteende en ökning av antisocialt beteende. Beteendeproblemen var värre för barn vars frånvarande förälder aldrig hade bott med dem och hade en historia av antisocialt beteende. Motsatsen observerades hos barn som alltid hade levt med en frånvarande förälder som uppvisade höga nivåer av antisocialt beteende. Studien avslutas med att konstatera hur faderns personlighet, egenskaper och närvarokvalitet påverkar barnens beteende och hur detta påverkas av faderns närvaro. Författarna konstaterar också att vissa barn under vissa omständigheter kan gynnas av att leva med bara en förälder även om det alltid är den bästa lösningen att uppmuntra föräldrar att leva tillsammans.

3.2 Faderskap

Forskaren Thomas Johansson (2004) som studerat frånvarande fäder och faderskap betonar i sin bok "Faderskapets omvandling" att fäder fortfarande är mer frånvarande än mödrar, vilket utgör en utmaning för att uppnå jämställdhet i föräldraskapet. Vidare påpekar han att forskningen om fäder har varit begränsad och framhäver att intresset för "mansfrågor" och fäder framträdde på 1990-talet. Fram till dess hade fäder historiskt sett ofta framställts som enkelspåriga figurer. Johansson ifrågasätter den enkla framställningen av faderskapets utveckling från auktoritära och frånvarande fäder till moderna närvarande fäder. Han menar att rötterna till omvårdande fäder går tillbaka till tidigt 1900-tal eller tidigare. Fädernas roll blev under den industriella revolutionen fokuserad på försörjning, vilket ledde till ökad frånvaro till sina barn på grund av arbete. Faderskapet blev en politisk fråga mot slutet av 1900-talet med strävan efter ökad närvaro. I sin bok "Faderskapets omvandling" betonar Johansson de hinder som hindrar jämställt föräldraskap och påpekar att pappor fortfarande är mer frånvarande än mammor när det gäller föräldraskapet.

Philip Hwang (2000a), psykolog och faderskapsforskare, kritiska granskning på hur bl.a Margaret Mahler, amerikansk forskare och psykoanalytiker som har forskat om far- och barn relationen, hävdar att den relationen som Margaret skriver om kräver en traditionell könsrollsuppdelning mellan föräldrarna. Samtidigt hävdar han att teorierna först och främst baseras på västerländska samhällen samt den norm som finns i dessa kärnfamiljer (Hwang, 2000a).

Enligt Lars Plantin (2001) har dagens fäder fortfarande en stark roll som försörjare vilket resulterar i att de oftare har mindre delaktighet i den dagliga planeringen. Boken "*Män, familjeliv och föräldraskap*" som är skriven av Plantin inkluderar 30 mäns intervjuer om deras erfarenheter som fäder, de omgivande förutsättningarna och den manliga självbilden i samband med detta. Relevansen i hans forskning bidrar till möjliga orsaker till fädernas frånvaro. Plantin noterar att alla män som intervjuats är mycket medvetna om de krav som det nya faderskapet ställer, men det finns variationer i hur denna medvetenhet har påverkat deras beteende när det gäller att vara mer delaktiga i sina barns vardag.

Pappors kärlek till sina barn har en betydande inverkan på barnets utveckling, enligt Ronald Rohner och Robert Venezianos forskning om pappors närvaro och kärlek till sina barn (2001). Resultaten av den studie som presenterades belyser det faktum att en mors närvaro kan ha en lika betydande inverkan på ett barns personlighet som en frånvarande far eller en allmänt dålig far-barn-relation. De påpekar att forskning har visat att en uppväxt med frånvarande föräldrar kan leda till att ungdomar blir oroliga, ängsliga, fientliga och aggressiva. Dessutom kan dessa beteendeproblem fortsätta upp i vuxen ålder. I enlighet med Rohner och Veneziano (2001) finns det nu en växande förståelse för att mammans betonade roll ibland kan ha negativa effekter. Det finns en ökande förståelse för att moderns fokuserade roll ibland kan ha skadliga effekter och leda till beteendeproblem senare i livet, enligt Rohner och Veneziano (2001). Deras studie, som omfattar mer än 10 000 deltagare, visar att ångest och fientlighet kvarstod hos människor när de blev äldre, samtidigt som de också visade att de ungdomar som tidigare hade upplevt övergivenhet fann det utmanande att skapa varaktiga relationer som vuxna. Målet för Rohner och Veneziano (2001) är att betona det avgörande värdet av pappors engagemang och närvaro under barndomen. De hoppas kunna bidra aktivt till att forma barnens personligheter och skapa idealiska uppväxtmiljöer genom att uppmuntra och främja pappors ökade engagemang. Deras forskning syftar till att upplysa och ge en tydlig förståelse för hur denna interaktion har en grundläggande inverkan på barns utveckling, och går längre än att bara bevittna bandet mellan en far och ett barn.

3.3 Ensamstående förälder

Studier gjorda av Lassbo (1994), tillsammans med Duncan och Edwards (1997) samt Halskov (1999) om familjekonstellationen för en ensamstående förälder visar att socioekonomiska förhållanden och levnadsförhållanden, snarare än familjestrukturen i sig, har störst inverkan. Begreppet "time de sit" eller tidsbrist, som förklaras av Duncan och Edwards (1997), illustrerar de begränsade möjligheter som ensamstående föräldrar med yrkesarbete har att förbättra sin ekonomiska situation: "single mothers need both to work more for the same income as coupled parents, and to spend more time with their children where the father is totally or partially absent – a physical impossibility" (s. 274). Enligt Duncan och Edwards (2007) anses ibland ensamstående förälder som en samhällsutmaning och kan enligt Burgess & Youngblade (1988) betraktas som en riskfaktor.

4. Teori

Grunden till min analys kommer att vila på tre teoretiska perspektiv. Det första perspektivet är *samhälleliga normer och normalitet*, det andra är *klassisk genusteori* och det tredje är hur processer av *viktimologi, dvs en slags offermentalitet* blir till. Mitt syfte och mina frågeställningar kan med hjälp av dessa olika infallsvinklar belysas kring föreställningarna om frånvarande pappor, samt förklara pappors egna synsätt på sitt agerande. Med hjälp av de olika teorierna beskrivs hur föräldraskap allmänt uppfattas, vad som förväntas av olika kön och hur medlemmarna uppfattar sin egen roll och sitt agerande.

4.1 Normer och normalitet

Inom samhällskunskap är begreppet normer det mest använda när det handlar om att förklara människors beteende. Vad normer faktiskt är, vilken påverkan de har och hur de uppstår är aspekter där det inte finns en enhetlig definition. Beroende på det specifika sammanhanget inom samhällsvetenskapen används begreppet på varierande sätt (Baier & Svensson 2009, s.41).

Normer kan definieras som regler, föreställningar eller föreskrifter som klargör vad som anses vara viktigt och rätt i ett samhälle. Dessa normer utgör grundläggande riktlinjer för att upprätthålla en fungerande samhällsstruktur.

För att säkerställa att normerna följs och efterlevs används sociala sanktioner. Dessa sanktioner kan ta form av verbala uttryck eller ha psykologisk och social inverkan. Exempel på sådana påverkansmetoder inkluderar ifrågasättande, osynliggörande, förlöjligande, hot och utfrysning (Björk & Hedenus 2015, s.26).

Det är vanligt att vi människor förhåller oss till normer utan att aktivt reflektera över dem. I stället tar vi ofta dessa normer för givna och sällan ifrågasätter vi deras existens eller inverkan (Lundin & Dahlin 2009, s.67). Det är detta slags ofta omedvetna följsamhet till normer som kan forma våra attityder, beteenden och beslut i vardagen.

Vad som anses normalt skiljer sig åt beroende på vilken tid vi lever i (Svensson 2007, s.17). Hur en "normal" familjekonstellation ser ut idag och hur det såg ut för flera generationer sedan har förändrats. Idag har vi möjligheter till annorlunda val när det gäller föräldraskap och större valmöjligheter i vårt föräldraskap och även livsstil och olika former av samlevnad (Plantin 2012, s.48). En etablerad norm har längre varit kärnfamiljsnormen, där det förutsätts att män och kvinnor önskar leva i parrelation med gemensamma barn. Man antar att det är inom denna konstellation som barn trivs bäst, med biologiska föräldrar av olika kön som åtar sina bestämda roller och symboliserar olika värden (Lundin & Dahlin 2009 s.67). Avvikelser från den rådande normen utmanar och ifrågasätter det som anses vara norm. Det som avviker från normen märks och drar till sig uppmärksamhet, och det kan ses som en utmaning mot det vedertagna normativa mönstret (Svensson 2007, s.19). Även sexualitet och val av partner inkluderas i en viss norm och normalitet, om att det finns en biologisk förklaring varför vi beter oss som vi gör. I min studie fokuserar jag på att analysera befintliga normer i min empiriska undersökning, med hänsyn till att områden som familj, föräldraskap och kön genom historien har starkt påverkats av normativa regler och föreställningar om det som är norm och det som är avvikelse.

4.2. Genus

Yvonne Hirdman (1988, s. 51) förklarar genus utifrån ett slags system. Genusordningen är en version som har skapats genom "kulturella överlagringar", "social integration" och "socialisering" och ger mening kring manligt och kvinnligt (Hirdman 1988, s. 53). Utifrån detta system anses mannen vara en prototyp och en ideal som är viktigare än kvinnan (Hirdman 2001, s. 5) Hirdmans koncept om genussystem innefattar två centrala dimensioner: segregering (isär hållande) och hierarkisering. Inom segregering observeras att "manlighet" och relaterade aktiviteter separeras från "kvinnlighet" och dess kopplade aktiviteter. Denna uppdelning bygger på samhällets åtskillnad mellan produktion och reproduktion samt föreställningar om deras kopplingar till kön. Hierarkisering, den andra dimensionen, behandlar sambandet mellan genus och maktens fördelning i samhället. Genom att undersöka verksamhetsområden och aktiviteter i samhället avslöjas en makthierarki (Hirdman, 1988, s.53). Enligt det här genuskontraktet definieras kvinnans traditionella plats som den som är ansvarig för barnafödande och hushållssysslor. Mannen å andra sidan

anses vara den starka, handlingskraftiga familjeförsörjaren. Det innebär då att mannen tar hand om kvinnan, medan kvinnan tar ansvar för barnen. Detta synsätt främjar en naturlig hierarki där kvinnan anses vara underordnad mannen (Hirdman 2001, s.81).

Utifrån det jag hittade på de olika internetforum och det synsätt som framhävs i dessa olika diskussioner kring föräldraskap och hur det skrevs om, har jag valt att analysera min samlade empiri utifrån genusteorin.

4.3. Viktimologi

En annan intressant aspekt som jag förknippade med vissa av uttalanden, främst från de frånvarande papporna själva, var något som kan förklaras med hjälp av den vetenskapliga studien om offer, alltså viktimologi teorin. Inte i den aspekten där dessa personer anses vara offer i något brottsfall eller brottsutsatthet utan mer gör sig till ett offer som en förklaring för sitt misslyckande. Genom viktimisering upprätthåller man en känsla av kompetens, samtidigt som man upplever sig hjälplös inför olika omständigheter som gör att man omöjligt kan nå framgång (Holstein & Miller s.177). På så sätt kan männen i min studie beskriva och förklara sitt misslyckande och bestrida ansvar samtidigt som man bevarar sin offentliga identitet och självidentitet som kompetent (a.a., s 175). Viktimisering är en användbar och målinriktad beskrivande aktivitet som kan förklaras och hjälpa till att skapa avstånd från misslyckande prestationer och de påföljder (ibid s. 176)

5. Metod

I detta avsnitt kommer jag redogöra för vilken metod som jag har valt för att analysera mina forskningsfrågor. Uppsatsen utgår av en abduktiv metodstrategi som omfattar en variation mellan teori och empiri och påverkar varandra ömsesidigt (Larsson 2005, s.23). Jag har valt att dela upp metodens delar i undertitlar: kvalitativ innehållsanalys, netografisk forskning, urval, studiens tillförlitlighet och äkthet, metodens för- och nackdelar, analysförfarande och etiska övervägande

5.1 Kvalitativ innehållsanalys

Kvalitativ innehållsanalys ska användas i denna forskningsuppsats för att söka på sajterna FL och FBF om hur frånvarande pappor betraktas. Bergström och Boreus (2012, s.17) anser att språket är avgörande för att förstå varför vi agerar som vi gör eller hur vi tänker. Författarna menar också att skriftliga texter är sammanhängande och kommunikativa, med två centrala roller: att uttrycka författarens idéer (inbördesaspekt) och att kommunicera med andra i olika sociala kontexter (interpersonell aspekt (s.21f)). Vidare förklarar de att textanalysens syfte är att klargöra samhällsvetenskapliga frågeställningar (s.40). Innehållsanalys kan vara kvantitativ, där man mäter förekomsten av ord eller fenomen i en text. Metoden för att besvara frågeställningarna i min forskning är en kvalitativ innehållsanalys, där jag systematiskt beskriver textinnehållet. Denna kvalitativa analys går utöver en enkel räkning av ord och involverar mer komplex tolkning (Bergström & Boreus 2012, s.50).

Inom kvalitativ analys är analysformen kvalitativt inriktad innehållsanalys enligt Alan Bryman (2011, s.505) den sannolikt mest använda. I tillämpningen av denna metod sökte jag efter teman som framträdde i empirin som undersöktes. Bryman (2011) poängterar ett konsekvent och systematiskt förhållningssätt som forskare när man använder kvalitativ innehållsanalys. Kodning och kategorisering användes i min innehållsanalys efter dess flexibilitet och anpassades efter behov under arbetets gång. Denna anpassningsförmåga är nödvändig eftersom kodningens syfte är att skapa en

abstrakt tolkning av det insamlade materialet, snarare än att enbart kvantifiera och fördela det. I början av arbetsprocessen fanns några klara teorier och begrepp som skulle brukas, men detta kom dock till att ändras eftersom vissa teorier var mer övervägande för att få en djupare förståelse till den insamlade empirin.

5.2. Netografisk forskning

Martin Berg (2015, s.41) bekräftar att trots kontroverser har användning av internet i samhällsvetenskaplig forskning blivit erkänd som en empirisk arena för fältarbetare. Denna metod kräver reflexivitet och fokus på att identifiera och definiera fenomen, samt att skapa sammanhang (Berg, 2015 s.58). Internet är en integrerad del av människors vardagsliv, vilket gör netnografisk forskning viktig. Forskaren måste uppnå hög kvalitet och kunna förklara och försvara sitt arbete (a.a., s.67). Vid starten av netnografisk forskning är det avgörande att definiera forskningsfrågan och göra en avgränsning för att hantera den stora mängden tillgängligt material (a.a., s.89). Dessutom kan insamlandet av data från internet vara synkront (i raphet) eller asynkront (eftertänksamhet) beroende på kommunikationsmönstret (a.a., s.92). Vidare kan detta leda till att medlemmar på internetforum, trots konversationer och trådar, kan starta eller bevaras i lugn och ro, ske utan någon eftertänksamhet. Detta kan även en forskare vid sin insamling av empiri göra, samtidigt som jag valt att min metod för studien av internetforum ska vara dold observation, och därav agerar jag som en passiv betraktare för att inte väcka reaktioner och samla befintligt material och föreställningar. Enligt Sveningsson, Lövheim och Bergquist (2003, s. 110f) kallas detta på internetspråk för "lurker". Författarna förklarar vidare att det är högre förutsättningar vid denna typ av observation att obemärkt samla material utan att detta påverkar miljön på forumet (a.a., 2003, s.175). Forskningsetiska överväganden är viktiga i denna metod men mer om detta behandlas i avsnittet etiska överväganden.

5.3 Urval

I början av uppsatsen sökte jag efter orden "frånvarande pappor" på nätet, där jag fick upp både böcker och artiklar men även länkar till olika forum där detta ämne diskuterades, bland annat då Familjeliv.se och FBF. Enligt Bryman (2011, s. 395) ska

urval göras baserat på kontext, eftersom människor påverkas av kontextuella faktorer. Därför är det av betydelse att genomföra observationer i olika sammanhang. Skillnaden mellan FL och FBF är att den förstnämnda har regler, så kallas nettikett (Sakerhet och regler familjeliv.se) medan den andra betonar en stark yttrandefrihet. Förhoppningsvis framträder en varierande bild fram om hur papporna föreställs, särskilt med tanke på att medlemmarnas identitet är anonym. Sammantaget har över 424 inlägg kontrollerats, FBF 121 och FL 303, men dessa har reducerats drastiskt. Inför slutanalysen bevarades 30 inlägg, 18 från FL och 12 från FBF. Jag valde fler från FL eftersom de kommentarerna var mildare i tonen. Jag valde att inte gå längre bort än 5 år tillbaka, detta då jag ville ha en syn som någorlunda är i nutid. Dessutom har jag valt att notera kön (manlig eller kvinnlig medlem) efter varje kommentar, i de fall det går att urskilja detta tydligt, på grund av anonymiteten som råder, för att indikera både när män/pappor svarar och för att belysa genusaspekter. Dessutom kan det visa på de normer som råder i samhället. Det är intressant att även kvinnor kommenterar med kritik till andra kvinnor och ibland försvarar pappors agerande. I de olika kommentarerna som jag har valt att lyfta framträder det ett tydligt mönster om hur medlemmarna väljer att uttrycka sig. Även om det fanns ett fåtal kommentarer som säger att män kan vara bra pappor och att alla pappor inte är frånvarande i sina barns liv, skriver majoriteten att det är mammorna som anses vara mer ansvariga för barnen och att pappor (enligt ”normen”) inte behövs. Resultatet blir då representativt i förhållande till alla dem olika kommentarerna jag har undersökt.

5.4 Studiens tillförlitlighet och äkthet

Om tillförlitligheten i en kvantitativ studie ska uppfyllas måste kriterierna reliabilitet och validitet inkluderas, enligt Bryman (2011). Författaren hänvisar till fyra kriterier: *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering*. Äktheten såväl som tillförlitligheten i kvalitativ forskning betonas också eftersom det finns flera beskrivningar av en och samma verklighet (Bryman 2011, s. 354). Därmed har flera olika aspekter granskats i studien. Trovärdighetskriteriet, som enligt Bryman medför att forskaren under forskningsprocessen har säkerställt att arbetet har genomförts i enlighet med relevanta riktlinjer, har genom studiens tillvägagångssätt av anonyma medlemmar på forum uppfyllts. Detta genom att upplysa FL om arbetet medan FBFs

inlägg tillåter användning av deras trådar, förutsatt att sidan refereras till, något som också gjorts. Bryman definierar överförbarhet som förmågan hos studiens resultat att vara tillämpliga i olika miljöer och omständigheter (Bryman, 2011, s.35). Andra liknande forum kan också utforskas på motsvarande sätt, förutsatt att dess medlemmar är anonyma, vilket också skulle kunna ge snarlikt resultat. Eftersom forumen i studien skiljer sig åt i ton och språkanvändning gör att resultaten varierar något. Likväl har jag i min studie redogjort för forskningsprocessen genom problemformuleringen och urvalet, trots att forskning på mitt område är begränsad. Tillförlitligheten i studien styrkas genom en ständig granskning av uppsatsen genom diskussioner med andra uppsatsskrivare inom sociologin. Att agera i god tro och vara medveten om att min bakgrund kan prägla forskningen vilket implicerar Brymans kriterier av möjlighet till att styrka och konfirmera (Bryman 2011, s.355, 357). Denna objektivitet och transparens är något som jag avsiktligt ansträngt mig med för att säkerställa ett opåverkat resultat genom de olika inläggen ordagrant redovisas med mina tolkningar. Det är också för som äktheten ryms in.

5.5 Metodens för- och nackdelar

Den empiriska data är lättillgänglig, och att använda den kvalitativa innehållsanalysen har fördelen att det bara krävs en snabb internetsökning. Det skulle ha varit svårt att hitta värderingar och övertygelser utan hjälp av vår kvalitativa innehållsanalys. Anonymiteten som råder för användarna i diskussionsforumen kan ha uppmuntrat dem att uttrycka åsikter som de annars inte skulle vara tänkbara. Det faktum att vi inte kunde verifiera om användarens kommentarer var seriösa eller inte är en nackdel med den valda strategin. Det är möjligt att vissa inlägg var satiriska eller överdrivna i ett försök att väcka debatt. Trots detta så bestämdes jag att läsa texten utifrån det som faktiskt skrivs. Utmaningen att generalisera resultaten från det specifika sammanhang där de uppstod är en nackdel med kvalitativ forskning. Kvaliteten på de teoretiska slutsatserna kommer att vara viktig när man analyserar generaliserbarheten, eftersom resultaten från kvalitativ forskning kan generaliseras till teori i stället. Betoningen av studiens många komponenter kan enligt vissa betraktas som exempel på en större grupp av urskiljbara kvaliteter, och därför är det möjligt att göra begränsade

generaliseringar i detta fall (Bryman 2011, s. 369). För att nå olika målgrupper valdes två olika online forum, vilket förklaras i avsnittet urval.

5.6 Analysförfarande

För att besvara forskningsfrågorna genom empirin var det viktigt att det inte enbart var kvinnor som skrivit inläggen, utan även män. Särskilt viktigt var det att männen påpekade i inläggen att de är pappor samt hur de uppfattar detta fenomen med frånvarande fäder. Under tiden som jag gick genom inläggen och valde ut dessa, sorterade jag dem i olika kategorier allteftersom. Dessa kategorier blev, normer, genus, skuldbeläggning, rättfärdigande och att göra sig till offer. Några kategorier hade inte lika många inlägg men efter hur dessa framfördes blev de relevanta även om det innebar att jag fick ytterligare fler än det jag hade tänkt från början. Allteftersom man läste fler inlägg ändrades kategoriseringen, som blev baserad på de inlägg som fanns. Det framkommer ganska omgående att den största gruppen i de olika inläggen är skrivna av kvinnor. Det är väldigt få män som kommenterar inläggen om det inte är frågor eller anklagelser direkt ställda till män.

5.7 Etiska övervägande

Enligt Kalman Lövgren (2012, s.9) innebär etik inom forskning att reflektera över hur forskningen kan påverka forskarsamhället, samhället som helhet och de enskilda forskningsdeltagarna. Bryman (2011, s.146) presenterar en checklista som är viktig att överväga när det gäller etik som inkluderar frivillig medverkan, skydd av identitet och följsamhet till samtyckesprincipen. Etiska övervägande ska finnas genom hela forskningsprocessen men att tillämpa etiska överväganden inom social forskning blir svårt eftersom min forskning genomfördes netnografisk eller online. Berg (2015, s. 128) konstaterar att det finns en skillnad mellan den etiska forskning som vi utför offline och den som vi utför online. I netnografisk forskning måste den undersökta aktören beaktas som en verklig individ (a.a., s. 125). Berg (2015, s. 128) tillägger att kontinuerlig uppdatering och anpassning till det empiriska ämne som studeras är nödvändigt för netnografisk forskning.

För att beakta etiska frågor i netnografiska studier har Association of Internet Researchers (AoIR) utformat särskilda frågor som har utvecklats för internetbaserade undersökningar. Dessa frågor kan användas som en vägledning (Berg 2015, s. 128). Forskare uppmanas att definiera och förstå kontexten för studieobjektet i dessa frågor, vilket i detta fall är att undersöka hur människor ser på frånvarande pappor. Berg hävdar också att för att bedriva legitim samhällsvetenskaplig forskning och upprätthålla goda forskningsetiska principer är det av yttersta vikt att föra en diskussion om intresset av att bedriva forskning på ett fritt sätt, samtidigt som man respekterar de individer som påverkas av forskningen, både direkt och indirekt (Berg, s.129). Jag beaktat de etiska principerna som är relevanta för netnografisk forskning genom vetskapen att dessa aktörer är anonyma och genomfört studien därefter.

Enligt riktlinjerna från Vetenskapsrådet betonas att forskning måste uppfylla två grundläggande krav: forskningskravet och individskyddskravet. Dessa krav är avgörande för att säkerställa både forskningens kvalitet och etiska integritet. För det första betyder forskningskravet att forskningen måste vara betydelsefull och av hög kvalitet. För det andra måste individskyddskravet uppfyllas noggrant (Vetenskapsrådets rapportserie 2005, s.82).

Enligt Bryman (2011, s.141) har internet introducerat nya etiska dimensioner när det gäller forskning och etik. Om medlemmar på ett forum inte har gett sitt samtycke att bli studerade, kan det räknas som att samtyckeskravet inte har uppfyllts men om materialet är offentligt tillgängligt, behövs nödvändigtvis inte något samtycke då det kan jämföras med insändare i tidningar. Ju mer offentligt ett forum är, desto mindre krav på skyddande av identitet och anonymitet av medlemmar krävs av en forskare (Bryman 2011, s.610). Man behöver heller inte fråga efter deras samtycke. Jag har dock varit i kontakt via chatten med redaktören för FL, gällande informationskravet. Jag fick till svar att jag kunde använda mig av diskussionerna och inläggen, så längre jag gjorde medlemmarna anonyma och följde de etiska riktlinjerna. Jag hade ingen direkt kontakt med FBF då informationen på deras hemsida säger att det är tillåtet att dela och citera deras inlägg, så längre kraven att källan anges uppfylls (www.flashback.se/kontakt).

Konfidentialitetskravet som handlar om hur man hanterar och lagrar data på ett säkert sätt anser jag är uppfyllt utifrån att min noggrannhet av hanteringen av min samlade

empiri. Medlemmarna på de olika forumen är redan anonymiserande genom olika alias och trots detta använder jag inga användarnamn. Jag har även valt att inte ta med hela citat eller ändra lite i dem för att ytterligare minska risken för igenkänning. Nyttjandekravet som innebär att de uppgifter som samlas in endast får användas för forskningsändamålen (Bryman 2011, s.132). Uppgifterna jag har använt mig av i min forskning kommer jag bara att använda till min uppsats och inget annat.

6. Analys och Resultat

I detta avsnitt kommer jag att presentera olika inlägg som jag har kopplad till tre olika kategorier: Skuldbeskyllning, rättfärdigande och beskyllning samt att göra sig till offer. Genom att tillämpa teorier möjliggjordes en mer djupgående analys av mina forskningsfrågor. Dessa teorier är normer och normalitet, genusteori och viktologi.

6.1 Skuldbeläggning på kvinnan

I båda de studerade forumen blir normer och normalitet aktuella eftersom man ser en ganska märkbar struktur på hur en kvinna, respektive en man framställs, trots att frågorna i forumen är riktade för att få eventuella lösningar på problem beträffande frånvarande fäder i olika aspekter. Även genusperspektivet blir relevant för många av inläggen i denna kategori eftersom de styrker Hirdmans (1988., 2001) koncept om genussystem med segregering och hierarkisering mellan manligt och kvinnligt.

I en diskussion där en mamma ställer frågan om hur hon bör berätta för sitt barn varför pappan är frånvarande, får hon som svar av en annan kvinna:

Du ska be om ursäkt för hur jävla dålig fingertoppskänsla du har när det kommer till att hitta män och att du ha gått i flera år för att komma till bukt med vari ditt problem ligger (medlem, FBF)

I ett annat anonymt inlägg med rubriken "Skäms frånvarande pappor" finns följande kommentar, också, från en kvinna.

Har du gjort det valen att vara med en man som inte kan ta ansvar får du vara beredd att ha konsekvenserna (kvinnlig medlem, FL)

Båda dessa kommentarer påpekar relativt förekomsten av en norm där kvinnor verkar bära skulden för sina val när det gäller män, samtidigt som de förväntas ta ansvar och stå ut med konsekvenserna. Denna dynamik bekräftas också genom Björks och Hedenus (2015, s. 26) observation av användningen av sociala sanktioner eller påtryckningsmetoder, där mamman ifrågasätts och förlöjligas. Ansvaret läggs på henne för att hon tros ha gjort fel val genom att välja fel man att skaffa barn med, och hon förväntas till och med be om ursäkt till sitt barn. Baiers och Svenssons (2009, s.41) definition om hur normer och normaliteter kan variera i olika sammanhang får också stöd, då inlägget skrivs på ett sätt som antyder att vissa män verkar vara avsedda att vara fäder medan andra inte är det:

Det läggs alldeles för mycket fokus att det skulle vara pappans fel (medlem, FL)

Den kommentaren vill skifta fokus från pappan genom att i stället placera ansvaret på mamman, eftersom hon anses vara anledningen till pappans frånvaro. En outtalad norm anspelas här eftersom man inte direkt säger att det är mammas fel. Det finns även en tydlig bild som pekar på att kommentaren har ett slags acceptans eftersom ingen reagerar på den, vilket bekräftar Svenssons (2007, s.17) förhållningssätt till normalitet för den aktuella tiden som man lever i.

I ett inlägg där medlemmen reflekterar kring föräldraskap, kön och ansvar ställs frågan varför pappor lämnar sina barn, och kommenteras på följande sätt:

Nu växte jag upp med båda mina föräldrar, men jag hade skylt på morsan om farsan inte fanns där. Det är ju trots allt modern som då valt fel man att skaffa barn med, har jag fel? Ofta är det ju modern som slänger ut fadern (lämnar?!), eller är allt mannens fel i den här världen? Hade modern valt rätt man från början i stället för fylleligget så kanske det hade varit annorlunda? Hade sett min morsa som lösaktig hora om hon var ensamstående. (manlig medlem, FBF)

Spekulationen kring inlägget ovan kan tolkas olika, trots att argumentets påstående är relativt diffust eftersom medlemmen verkar vilja ha bekräftelse på sina

ställningstaganden. Jag valde att behålla den kommentaren för det som faktiskt står skrivet, och som beskrivit i metod delen, eftersom den besvarar mina frågeställningar gällande attityder, normer och bemötande. I inlägget diskuteras att om fadern inte var närvarande, skulle författaren skylla på modern. Åsikten framförs i form av ifrågasättande av moderns val och ansvar, eftersom det var hon som valde fel partner att skaffa barn med. Samtidigt som en viss grad av generalisering och förenkling tar uttryck genom att antyda att det ofta är modern som "lämnar fadern" eller "slänger ut" honom ur familjen. Anledningen till detta anges inte utan detta tolkas vara en outtalad norm att det bara är så. Det finns även en frågeställning kring om allt ansvar alltid tillskrivs män i samhället och påpekar att modern kanske hade valt fel partner från början, vilket skulle kunna förändra situationen. Kommentaren antyder också att modern skulle betraktas på ett negativt sätt om hon var ensamstående och karaktäriserar henne med det nedsättande uttrycket "lösaktighet hora". Genom att diskutera ansvar, beslutsfattande och möjliga orsaker till relationsproblem, ger kommentaren inblick i en uppfattning om hur föräldrars beslut och val påverkar familjedynamiken. Samtidigt reflekterar kommentaren över hur samhället och individuella perspektiv kan spela in i förståelsen av dessa situationer.

Vidare finns det ett annat inlägg där en mamma frågar varför pappan inte vill ta ansvar, varpå svaret blir följande; och

Varför behöll du ett oönskat barn? Du skapade problemet lika mycket själv. Ni är två egoistiska föräldrar (kvinnlig medlem, FL)

Samtidigt som detta svar delar ansvaret mellan båda föräldrarna, riktas ytterligare kritik, i form av skuldbeläggning mot mamman när det påstås att det var hon som valde att behålla barnet. Detta sker genom att hon kallar barnet oönskat, utan att ha full insikt om bakgrunden till beslutet att behålla barnet.

I inlägget med titeln "frånvarande fäder" argumenterar en manlig medlem:

Tyvärr är det kvinnornas ansvar att skaffa barn med män som vill vara fäder och även ansvar att hålla ihop familjen. Men lite eftersom vi lever i ett socialistland så kan man spruta ut ungar och få bidrag. Men som Margeret Thatcher sade: socialism fungerar tills andra människors pengar tar slut. Sedan när inflationen tar fart, så kommer ensamma mammor och deras avkommor tyvärr få det knapert (...) Och då kanske de önskar de gjort ett mer medvetet val (manlig medlem, FL)

För det första så framstår traditionella könsroller där kvinnor anses ha ansvar för att skaffa barn med män som vill vara fäder och upprätthålla familjen. Både genus- och normperspektivet bekräftas med uppfattningen att kvinnor bär huvudansvaret för beslut om barn, familj och stabilitet. Vidare adresseras en annan norm där ett socialistiskt samhälle erbjuder välfärdsstöd och därmed potentiellt möjliggör att skaffa barn oavsett om mannen finns med i bilden eller ej. Att kritisera mamman för att ha valt att behålla barnet kan vara ett uttryck av normen att föräldrar bör vara överens om beslut rörande barnet. Likväl kan kritiken förstärka en känsla av att hon inte bara ifrågasätts för sitt val att behålla utan även förlöjligas. Detta kan leda till att mamman känner sig skyldig för att ha brutit mot denna norm. Kvinnan skuldbeläggs även för hennes kommande ekonomiska utsatt. Detta kan skapa en känsla av att dessa kvinnor riskerar att bli offer för samhällsförändringar som de inte har full kontroll över. Detta bekräftas i Kullberg m fl. (2012 s. 53) att ensamstående kvinnor är överrepresenterade inom många olika åtgärder inom välfärdssystemet, bland annat socialbidragstagande.

När man analyserar dessa kommentarer med en medvetenhet om hur kön och normer samverkar och påverkar människors upplevelser och reaktioner skapas en större förståelse för omvärlden.

Även i följande kommentar framförs en uppfattning om ansvarsfördelningen när det gäller föräldraskap och statens roll:

Sprutar männen till sig barn som de inte tar hand om, går mamma staten in och tar det från deras livsuppehälle via Försäkringskassan (...) Det är 100 % kvinnorna som är ansvariga i dessa frågor, det bara är så. (manlig medlem, FBF)

Kommentaren introducerar idén om män som avsiktligt "sprutar till sig" (skaffar) barn och sedan inte tar hand om dem. Kan också tolkas som en beskrivning av deras

bidrag att skapa barn. Det antyds att om mamman inte får stöd från dessa män, går staten in och hjälper till via Försäkringskassan. Kommentaren placerar ansvar för dessa situationer på kvinnorna. Det betonas att det är kvinnorna som är ansvariga till 100 procent för dessa frågor. Genom att framhäva det faktum att staten är involverad genom att ge ekonomiskt stöd och ta det från männen via Försäkringskassan, betonas statens roll i att mildra de ekonomiska konsekvenserna för mammor och barn. En inblick i synen på föräldraskap, ekonomiskt stöd och samhällets inverkan på dessa frågor tolkas vilket är något som återspeglas i flera av medlemmarnas inlägg.

En manlig medlem hävdar i sin kommentar att:

Det är 100 % kvinnornas ansvar, då kvinnorna har 20 preventivmedel och männen har 1, därtill kan kvinnorna ångra sig och göra abort, det borde i jämställdhetens namn naturligtvis också vara möjligt för männen (hur och utformningen är ju för en annan tråd) (manlig medlem, FBF).

I kommentaren betonas att ansvaret för fortplantning ligger helt på kvinnorna. Detta argumenteras med att kvinnor har tillgång till 20 olika preventivmedel, medan män enbart har tillgång till ett alternativ. Dessutom poängteras möjligheten för kvinnor att ångra sig och genomgå en abort om. Kommentaren föreslår att jämställdhet skulle kräva att män också borde ha liknande möjligheter när det gäller preventivmedel och abort samtidigt som den kan tolkas att båda könen borde ha lika möjligheter att påverka beslut om graviditet genom den kraftiga obalansen i fråga om skydd. Analysen lyfter fram den sociala normen där kvinnor ofta förväntas ha huvudansvaret för dessa beslut, medan mäns ansvar inte är lika framträdande.

Nedanstående inlägg är från en manlig medlem på forumet FL och ger insikt i synen på individuellt ansvar och föräldraskapets val och påverkan på framtida generationer:

För att få till en positiv förändring måste ansvaret läggas på kvinnorna och låt mig förklara vad jag menar. Min erfarenhet är att 90% av alla ensamstående mammor kör exakt samma visa; han var ett svin, han lämnade oss, han har aldrig brytt... och så är kanske fallet. Det finns många män som är svin och deras beteende kan inte försvaras .. Men kvinnor bär ansvaret för att se till att sådana män inte får sätta barn till världen. Det är kvinnan som väljer att släppa en kriminell missbrukare fri från ansvar. När barnet sedan saknar en far är hon bara ett offer i relationen. Ska vi behandla kvinnor som barn eller vuxna individer som får stå för

konsekvenserna när de är så förutsägbara. Jag har sympatier för unga mammor som ofta själva saknar en manlig förebild, gör tidigt sexuell debut, kärar ner sig en kåkfarare, blir på smällen och sen lämnad men det kommer att hända om och om igen ingen vågar tillskriva kvinnorna ansvaret över dåliga partnersval. Vi måste resonera så för barnets skull för så fort du blir förälder är du fullt ansvarig för vad som händer barnet ... (manlig medlem, FL)

Inlägget framför tydligt åsikten och normen att kvinnor bör ta mer ansvar för att förbättra situationen kring föräldraskap och relationer. En generalisering och betoning tydliggörs om att mammor "kör samma visa" när de beskriver varför pappan är frånvarande. Samtidigt understryks att kvinnor har ansvaret att undvika problematiska partners men likväl utforskas ett moraliskt ansvar hos kvinnor i den här frågan. Kvinnor ifrågasätts återigen i deras val och ansvar i att skaffa barn eftersom det påverkar barnets uppväxt. Genom att betona barnets perspektiv, belyses att barnet är den som lider mest. Tolkningen som mest relevant i detta inlägg är att kvinnan har det yttersta ansvaret om att behålla en graviditet eller inte, att kvinnorna inte är intelligenta nog för att ta klokare beslut utan är "förutsägbara" och att det behövs ändras. Slutligen uttrycks oro för generaliseringar om män och hur det påverkar döttrar.

Sammanfattningsvis, efter att han läst så många inlägg om frånvarande pappor, råder det en samstämmighet om att det är kvinnornas fel att de har valt att skaffa barn med "fel" män och att de borde veta bättre och ta mer ansvar. Det som beskrivs är nästan som ett socialt problem hos ensamstående kvinnor, både av män och andra kvinnor. När det handlar om sociala problem skiljer sig synen markant mellan män och kvinnor, där kvinnor ofta fördöms hårdare än män när det är avvikande beteende. Förväntningarna och föreställningarna som finns på en kvinna och en god moder gör att avvikelsen är mer negativ i jämförelse med män (Kullberg, 2012, s 55.)

6.2 Rättfärdigande och beskyllning

Baserat på en mängd olika kommentarer från olika inlägg på både FL och FBF, har jag valt att kategorisera dessa kommentarer som rättfärdigande och beskyllning. Huvudsakligen har män i de olika forumen försvarat sitt beteende gentemot kvinnor och deras agerande som frånvarande fäder genom att påstå att det är normativt och

biologiskt enligt deras kön. Rättfärdigandet kan även förklaras med hjälp av ordet apologia som kommer från grekiska och innebär försvar (Hearit 2006, s. 6). De aktörer som kan beskrivas med hjälp av apologia gör det i former för att rättfärdiga oförrätter: som att förneka att det har skett, hävda att det är någon annan som är skyldig, att man kompenserar för oförrätten, eller framställer oförrätten som mindre stöttande (Hearit, 2006, s. 82ff). Nedanstående uttalande exemplifierar särskilt detta:

Rent biologiskt enda gången en pappa krävs är vid själva tillverkande (manlig medlem, FBF)

Kommentaren ovan betonar de biologiska aspekterna av faderns roll genom att påpeka att den enda tidpunkten då en far är involverad är vid befruktningen. Den framhäver inte faders engagemang i själva föräldraskapet utan påminner om den begränsade biologiska kopplingen mellan pappan och barnet jämfört med moderns som kan tolkas vara den unika och ultimata. Det bör dock noteras att detta enbart tar upp den biologiska sidan av faderskap och inte tar hänsyn till sociala och känslomässiga aspekter. Svenssons (2007, s.19) förklaring till normer och normalitet samt biologiskt beteende bekräftas i detta inlägg genom att det enbart är pappan som tillverkar barn men att denna pappa inte krävs vid något annat tillfälle, såsom att vårda eller finnas närvarande.

Har 3st av mina barn på deltid. Älskar dem mycket, men saknar dem inte när de är borta. Vet att de har det bra. Deras mor saknar dem jättemycket när barnen är hos mig. Hon är inte orolig, utan saknar dem bara. Vet inte, det kanske är något i generna? (manlig medlem, FL)

I inlägget ovanför, skriven av en manlig deltagare, associeras kvinnors gener och biologiska konstruktion till deras påstådda benägenhet att vara ansvarstagande och emotionellt sinnade, medan män inte anses ha samma egenskaper, enligt mannen. Denna uppfattning implicerar att den känslomässiga närvaron finns rotad i kvinnors genetik, medan männen inte tycks ha samma naturliga tendenser. Vidare antar medlemmen att männen inte har något emotionellt band eller relation i föräldraskapet, då detta inte anses vara en biologiskt förankrad egenskap hos dem, det är bara något som finns i generna. Denna åsikt anknyts till Hirdmans koncept om genusordning (1988, s. 53), vilket utforskar könsrelaterade hierarkier, samt den tvåfaldiga uppfattningen om manlighet och kvinnlighet enligt Hirdman (2001, s. 5), där mannen

skildras som en normgivande idealbild som överträffar kvinnan i hierarkisk betydelse. Reflektionen över hur föräldraskap uppfattas och förväntas av samhället framträder. Moderns känslor av saknad kan ses som normativa inom det bredare sammanhanget av samhällets förväntningar på att mammor ska vara känslomässigt involverade. Fäders inställning till saknad bryter möjligtvis mot dessa normer, då det förväntas att föräldrar, oavsett kön, ska sakna sina barn när de inte är närvarande.

Kommande inlägg är också sammankopplad till det biologiska faktorerna och normer som finns kring manligt och kvinnligt såväl som samhället:

Jag tror det till största delen har med biologi att göra. Sen spelar såklart samhällsnormer in, hade det inte anses som okej så hade färre män övergett sina barn. Män generellt (nej inte alla män) känner inte lika starkt för sina barn som kvinnor (återigen det finns undantag) vilket inte är så konstigt. Kvinnan både föder och ammar. Ett spädbarn, där ersättning inte finns klarar sig inte utan sin mamma men utan pappa går jättebra. Män vill i högre grad sprida sina gener, kvinnor kan bara få ett visst antal barn medan mannen kan få nästan hur många som helst (kvinnlig medlem, FL)

Trots att denna medlem själv är en kvinna, poängterar hon att kvinnor är skapta på ett visst sätt och har en annan anknytning till barn. Det som också framkommer i detta inlägg är en viss acceptans i samhället som tillåter pappor att överge sina barn. Hirdmans (1988, s. 53) genusordning eller biologiska faktorer bekräftas, som barnafödelse och amning, kan forma starka känslomässiga band mellan mödrar och barn. Denna biologiska koppling kan påverka skillnader i hur män och kvinnor känner för sina barn. Kommentaren påpekar också hur samhällets förväntningar och acceptans av vissa beteenden kan påverka hur män agerar "överge sina barn" som föräldrar. Dessa framställningar syftar till att göra en önskad handling mildare och ändra intrycket från att en handling är stötande till att uppfattas som acceptabel (Goffman 1971, s. 109). I samma tråd diskuteras det även att, om övergivande inte ansågs vara acceptabelt, skulle färre barn ha frånvarande pappor.

I de flesta inläggen handlar det också om manligt och kvinnligt och att genus är den avgörande faktorn varför pappor är frånvarande:

Pappor har inte lika starka band till barnet som mamman, som har genomgått graviditet och amning och har därför lättare med en mental abort (kvinlig medlem, FBF)

I den föregående kommentaren framkommer en kvinnlig medlems åsikt om att mäns ansvarstagande och omvårdnad inte tillmäts samma betydelse som kvinnans. Argumentet framhäver att mäns påstådda brist på ansvarstagande kan förklaras med hänvisning till den biologiska grunden, där kvinnan genom graviditet och amning har en djupare koppling till barnet. Enligt detta perspektiv anses män inte behöva, eller kunna, ta samma ansvar för sina barn, eftersom de saknar specifikt denna biologiska koppling som kvinnan har. Här kan man se Hirdmans koncept om genussystem (Hirdmans 1988, s. 53). Inom detta begrepp framträder två väsentliga dimensioner: segregering och hierarkisering. I sammanhanget noteras att "manlighet" med sina relaterade aktiviteter avskiljs från "kvinnlighet" och hennes aktiviteter och separerar samhällets normer och de biologiska faktorerna samt förväntningarna av genus/kön. (Hirdmans, 1988, s. 53).

I de följande kommentarerna avspeglar genusperspektivet genom att reflektera över hur kvinnor och män agerar och uppfattas i föräldraskap. Kvinnor beskrivs som dominanta och kunniga i barnrelaterade frågor, medan män anses vara passiva och osäkra. Denna dynamik illustrerar förväntningar om könsspecifika beteenden. Samtidigt speglas samhällets förväntningar genom att beskriva hur kvinnor och män förväntas agera som föräldrar. Kvinnor förväntas vara ansvarstagande och engagerade, medan män tros vara mindre kompetenta och intresserade. Denna beskrivning visar på normer kring föräldraskap baserat på kön (Hirdman 2001, s.81). En tydlig viktisering affirmeras här genom att männen beskrivs som passiva och överkörda i föräldraskapet. Medlemmarna beskriver sig själva som en åskådare och antyder att, de som män inte beaktas eller respekteras i föräldraskaps-sammanhang. Detta pekar på möjliga känslor av marginalisering.

Diverse pappor som kommentarer i frågan om varför dem är frånvarande:

Det är för att barnet bor med mamman, kanske flera mil bort, mamman har ensam vårdnad och kanske tutat i barnet en hel del om att pappan inte vill ha med barnet att göra. Pappor ger upp till slut (manlig medlem, FBF)

Jag har en dålig relation med mamman och kan därför inte träffa barnen för jag vill inte se eller prata med henne (manlig medlem på, FBF)

Det tjuvas en del om "frånvarande fäder". Många män har säkert helt enkelt gett upp kampen då utfallet på förhand är givet. Man inser att en vårdnadstvist kan vara nog så uppslitande för barnet, och vill bespara dem detta lidande (manlig medlem, FL)

Mamman till min dotter flyttade från landet innan graviditeten var känd: Jag fick först veta att hon var gravid och fött barn efter födseln: Så jag fick kontakt med min dotter först när hon tog kontakt med mig i 16 årsåldern när hon började plugga på gymnasiet: Idag är hon 35 och vi har bra kontakt med tanke på omständigheterna: Vi har aldrig bott i samma land. (manlig medlem, FL)

Första citatet avslöjar möjliga genuskonflikter där vissa mödrar påverkar barnets uppfattning om pappan. Detta kan resultera i att pappan tappar engagemang och "ger upp". Vidare markerar det andra citatet en negativ relation mellan föräldrarna som hindrar pappan från att träffa barnen. Det belyser utmaningar inom föräldraskap, med fokus på de negativa effekterna av konflikter. Tredje citatet pekar på sociala förväntningar när det gäller "frånvarande fäder". Det betonar att många män kanske avstår från att kämpa för vårdnad eftersom de tror att utfallet är förutbestämt. Denna förutbestämthet förklaras inte, vilket kan tolkas som att det är något som är förekommande i samhället och acceptabelt. Nästan som en norm eller normalitet. Det är vanligt att människor agerar i enlighet med etablerade normer utan att medvetet reflektera över dessa normers natur och grund. I stället är det vanligt att dessa normer tas för givna och sällan ifrågasätts deras existens eller påverkan på individens beteende (Lundin & Dahlin, 2009, s. 67).

Fjärde citatet skildrar en situation där moderns negativa bild av pappan påverkade barnens syn på honom. Det visar hur barns relation med en förälder kan påverkas av den andra förälderns attityd.

Inlägget nedan är ett svar om varför pappor är frånvarande:

Min bild är att dessa pappor gör det för att det går utan att de blir socialt utstötta. Det finns, trots allt, en acceptans för beteendet. För en mamma skulle det sociala straffet bli så hårt att hon generellt inte ens kommer på det som en möjlighet. (kvinnlig medlem, FBF*)

I kommentaren ovanför framkommer det tydligt att det finns en "acceptans för beteendet" i samhället för pappor att vara frånvarande. Utan att de dessutom blir "socialt utstötta". "Beteendet" refererar till det som inlägget handlade om, frånvarande pappor. Å andra sidan hävdas att kvinnor möter starkare motstånd om de avviker från den förväntade modersrollen. Mammorna skulle till och med inte se det som en "möjlighet" eftersom det sociala straffet skulle bli grymt "hårt". Detta kan ta form av verbala uttryck eller ha psykologisk och social inverkan. Exempel på sådana påverkansmetoder inkluderar ifrågasättande, osynliggörande, förlöjligande, hot och utfrysning (Björk & Hedenus 2015, s.26).

Ordet "generellt" gör det hela att man kan tolka detta som en norm som inte får brytas. Mammor får inte vara frånvarande i samma aspekter som pappor. Trots detta finns det ofta dubbla standarder och förväntningar för pappor och mammor när det gäller deras föräldraroller. Bland annat att de båda ska bidra ekonomiskt, den ena mer än andra, och samtidigt vara en närvarande förälder till sina barn. Just denna typ av följsamhet gentemot normer, som ofta sker omedvetet, har potentialen att påverka och forma våra attityder, beteenden och dagliga beslut. Det är vanligt att vi förhåller oss till dessa normer och vad samhället acceptans utan att reflektera över dem eller ifrågasätter deras inverkan eller existens just för att det är acceptabelt i vårt samhälle. Vi tar dem för givet. (Lundin & Dahlin 2009, s.67).

Tror det finns många olika anledningar, de vanligaste:

1. Han älskar inte sina barn, helt enkelt.
2. Han fattade inte vad han gav sig in på, dum i huvudet.
3. Han gav med sig för att kvinnan tjatade, och trodde att det skulle bli bra bara hon blev tyst.

Oavsett så är dessa män svin, män är lika mycket föräldrar som kvinnor och kan göra jobbet minst lika bra, det finns inga ursäkter. (anonym medlem på FL)

Detta inlägg svarar lite på min fråga gällande uttryck som används för att beskriva frånvarande fäder. Det är inte det första svaret där män som lämnar sina barn

beskrivs som svin, men här är de också “dumma i huvudet”. Dock läggs ändå ansvaret på mannen, då även männen kan ta hand om barn och att det inte finns några ursäkter.

6.3 Att göra sig till offer

En annan kategori som jag tolkar i vissa av kommentarerna på de olika forumen är att göra sig till offer, då, framför allt, männen i kommentarerna har olika skäl till deras agerande som på diverse sätt gör dem fria från ansvar. Dem här kommentarerna har jag valt att analysera med hjälp av rådande samhällsnormer men även viktimisering, som en förklaring till deras agerande.

De tre kommande kommentarerna bekräftar det ovannämnda tydligt.

Mamman tvingar mig att bli pappa. Jag ville inte ha barn och jag bad henne flera gånger att göra abort (manlig medlem, FBF)

Mamma tillåter inte att jag ska träffa barnen eftersom jag ibland dricker men jag mår så psykiskt dålig när jag inte får träffa barnen, därför dricker jag och det kan då blir lite ofta (manlig medlem, FL)

Mammans familj tycker inte om mig och de vill inte att jag och mamma ska träffas, då vi bråkar mycket och därför går det heller inte att träffa barnet (manlig medlem på FL)

Den första citatet framför en manlig deltagare att hans faderskap och därmed ansvar gentemot barnet inte är av betydande vikt, eftersom han inte önskade att få barn. För det första, kan denna kommentar tolkas som att mamma väljer att behålla barnet trots pappans ovilja och den för andra för att hon gör anspråk på barnet. Den andra medlemmens citat antyder att kvinnor vill behålla barnen för sig själva och därmed inte "tillåter pappa att vara delaktig". Båda argumenten betonar att kvinnan är ansvarig för situationen, då hon gör val som på något sätt “gynnar” henne. Följaktligen läggs hela ansvarsbördan av kvinnan, medan mannen befrias från skuld av att vara en frånvarande pappa och att ta ansvar genom att hänvisa till en bristande önskan om föräldraskap. Framför allt de som identifierats som frånvarande pappor, vänder detta och mer eller mindre gör sig själva till offer för omständigheterna eller

andra personer i omgivningen. En sådan här utveckling verkar ha blivit normaliserad numera, där män ofta undviker ansvar och kvinnan bär all skuld och ansvar. Detta trots att det vid skilsmässor, där det finns minderåriga barn, beslutas i majoriteten av fallen att barnen ska bo med modern (Öberg & Öberg, 2004, s. 23). Detta av tradition, då kvinnan alltid tagit hand om barnen. Medlemmarna i de olika forumen, väljer i stället att göra det som att kvinnorna TAR sig den rätten för att på något sätt "straffa" papporna och att pappan är oförmögen att göra på något annat sätt.

Genom viktimisering upprätthåller man en känsla av kompetens, samtidigt som man upplever sig hjälplös inför olika omständigheter som gör att man omöjligt kan nå framgång syns i orden, "tillåter inte", "tycker inte om mig", "går inte" och bekräftar Holsteins och Millers (2013, s.176-177) beskrivning till det avstånd som papporna skapar från sitt misslyckade försök att vara närvarande. På så sätt kan männen i min studie beskriva och förklara sitt misslyckande och bestrida ansvar samtidigt som de bevarar sin offentliga identitet och självidentitet som kompetent (a.a., s 175). Deras påföljder, av orden "tvingar", "ville inte" tolkas ha satt dem i en "hjälplos" situation som de inte kan nå framgång, alltså att vara närvarande, bekräftas likaså.

En man ställer frågan varför det är fler pappor som är frånvarande föräldrar än mammor och får till svar:

Mer än 50% beror på att mamman vill ha barnet för sig själv (manlig medlem, FBF)

Mannen får dessutom instämmande kommentarer där andra medlemmarna "håller med". Det kan tolkas som att många i den tråden har uppfattningen som att mammor skaffar barn enbart för att de ska uppfostra barnet själv. Men att de sedan ska "låtsas" beklaga sig att pappan är frånvarande, vilket är något som sent upptäcktes i denna tråd.

Detta citat är svar på frågan om varför pappan är frånvarande i barnets liv:

Det är ditt barns lott i livet. Du kan inte ändra på pappan. Ta av offerkoftan och var stark (kvinnlig medlem, FL)

Här menar en annan medlem att kvinnor åtar sig en offerroll när män inte fullföljer sitt ansvar gentemot barnen. Åsikten förordar att kvinnor bör avstå från att klaga och i stället visa styrka. Vidare postuleras att det är en oskiljaktig del av barns livsöde att sakna en närvarande fader, och detta bör ses som en obeveklig verklighet. Då kvinnan valt den man hon har gjort att skaffa barn med, är det kvinnans fel att barnet inte har någon fadersfigur i sitt liv. Män ställs inte till svars eller pressas att ta ansvar, då samhället inte tvingar fram denna skyldighet. Det finns inte några påföljder eller etablerade normer som förväntar sig att män ska överta sitt ansvar och aktivt engagera sig i sina barns liv. Däremot är dessa förväntningar och normer närvarande för kvinnor i sociala sammanhang som en del av "tradition" (Kullberg, 2012, s. 70).

Ett liknande inlägg om hur pappor inte kan ändras eller bli tvingade till delaktighet och närvaro från FL i frågan om frånvarande pappa:

Ingen kan ändra på pappan och du kan inte tvinga honom att ta ansvar (anonym, FL)

Här framförs av en annan medlem att även om både män och kvinnor är föräldrar, så finns det ingen eller någon som kan förändra en mans sätt att ta ansvar och närvara för barnet, om han väljer eller känner för att vara oengagerad eller icke-ansvarstagande. Det framhåller att en man inte kan tvingas till att till förändring. Återigen upprepas detta på grund av att normer och samhället legitimerar det och anger att det är acceptabelt för män att agera på det här sättet utan konsekvenser. De görs också offer av andra, då de anses vara omöjliga till förändring. Samhällets och normernas inflytande, tillsammans med generationers förhållningssätt, underlättar för män att undvika ansvarstagande, med en viss betoning på uttrycket "män kommer vara män" och "pojkar kommer vara pojkar". Denna syn ger utrymme för att detta beteende tolereras och tillåts. (Lundin & Dahlin 2009, s.67).

Dessa tre kommande kommentarer som besvaras på frågan om varför papporna är frånvarande analyseras nedanför:

Ger två exempel som jag känner till varför pappor är frånvarande; Den ena pappan gjorde klart från början att han inte ville ha barn och inte tänkte ta något ansvar. Den andra skaffade en ny familj, där frun inte accepterade hans tidigare barn. I de fall i

bekantskapskretsen som jag vet att de har ingen eller lite kontakt med endera föräldern så handlar det nästan helt uteslutande om alkoholproblem som bakomliggande orsak (kvinnlig medlem, FL)

Mamman bor i ett fjärran land, jag var inte man nog att lämna mitt eget land för att ta hand om "familjen". Skickar pengar, betalar försäkringar, eventuell sjukvård, skolväxling och hjälper till med nödvändiga dyrare inköp. Som tur är gifte hon sig tidigt med en man som verkar vara en hyvens kille av vad jag kan bedöma. Har ingen kontakt med grabben men får uppdateringar hur det går och så vidare. En vacker dag dyker han väl upp här i Svedala och sätter 7 gram bly i skallen på mig. Den dagen, den sorgen. (manlig medlem, FL)

Känner till många föräldrar som via tingsrätten blivit fråntagna vårdnaden över sina barn. Som blivit en varannan-helg lekpappa utan något vardagsliv med barnen. Som sen blivit motarbetade på alla sätt som går av galna ex och soc. Många av de männen gick in i väggen och orkade till slut inte. Vet också pappor som struntat i sina barn, dock inte lika vanligt i min bekantskapskrets. Ofta rör det sig då om alkohol, droger eller något psykiskt (anonym medlem, FL)

I den första kommentaren menar medlemmen på att de frånvarande papporna som han känner till är fria från ansvar på olika sätt, antingen att de inte ville ha barn, att de inte "får" tillåtelse att träffa barnen av den nya kvinnan eller att de har någon missbruksproblematik. I den andra kommentaren menar pappan att mamman valde att flytta till ett annat land och att han tar ansvar för det han kan men att han inte kan rå för att han inte är en närvarande pappa till sitt barn. Han gör sig fri från ansvar genom att rättfärdiga att han bidrar ekonomiskt i stället. Han ser sig också som ett offer, då mamman valde att flytta och han inte kunde göra något. I den tredje kommentaren menar medlemmen på att pappor är fria från ansvar då de har blivit "fråntagna" vårdnaden, och sedan blivit motarbetade av mammorna, som det skulle vara en legitim ursäkt att vara en frånvarande pappa. Sen finns det de pappor som har missbruksproblem och då kan de heller inte hållas ansvariga för sin brist på faderskap.

Känner till ett fall där mannen betett sig som ett tvättäkta svin mot sin fru. Han söp och hade kvinnoaffärer och blev till slut utslängd. Mamman ville inte att han skulle ha kontakt med barnen. Han gjorde dock ett försök och kontaktade barnen när de var

på väg till skolan. Barnen vägrade att tala med honom då de fått det inpräntat i skallen att de inte skulle ha kontakt. (Anonym, FBF)

Kommentaren ovan illustrerar pappans misslyckande försök att ta hand om sina barn. Pappa hade gjort ett försök att kontakta barnen men då barnen hade blivit övertygade om, vad jag kan utläsa, pappas brist på omtanke och medkänsla ville barnen själva då inte ha kontakt med honom. Återigen viktimisering kring pappas situation och agerande.

Det är tabu för en kvinna att inte ha sina barn i fokus, medan vissa män i vissa lägen av livet inte verkar klara av att fokusera på sina barn. Om en man blir undanskuffad från sina barn, så ses det också ofta som mer naturligt. Hantverkaren/bilreparatören ringer mannen och skola /förskola/habilitering ringer kvinnan. Det är inte rätt, men så är det ofta. Jag tänker att många män tappar kontakten med sina barn för att de inte förmår anstränga sig vid rätt tillfällen. Det är löjligt vanligt att män har tappat kontakten med sina barn och skyller på deras mor, när de är de själva som faktiskt inte riktigt förmår att vara tillräckligt vårdande och omhändertagande.

Kombinationen att vissa män lutar sig tillbaka och fokuserar på annat, ett samhälle där det inte är tabu att överge barn för en man gör det möjligt för män att vara frånvarande. (anonym medlem på FL)

Även här kan man tolka medlemmarnas kommentarer som acceptabelt beteende utifrån ett eget eller andra mäns agerande, för mannens beteende blir inte lika hårt kritiserad. I ett samhälle där det inte är tabu att överge sina barn som man. Det finns också en antydning om att männen görs till "offer" för omständigheterna, för att de blir motarbetade eller har något missbruk, genom viktimisering och därmed ger en förklaring till sitt eget/männens misslyckande prestationer (Holstein & Miller 2013, s.177).

Sammanfattningsvis framhäver kommentarerna genusperspektiv, normer, viktimisering och samhällets förväntningar inom föräldraskap. Alla dessa kommentarer belyser komplexiteten i föräldrarelationer och deras påverkan på barns uppfattning och känslomässiga band.

7. Avslutande diskussion

I avslutande diskussionen kommer jag att återkoppla mitt syfte och frågeställning och koppla det till analysen och resultatet av min studie. Syftet i min uppsats har således varit att få en fördjupad bild och förståelse för hur synen på frånvarande pappor framställs på olika internetforum samt hur frånvarande fäder själva bemöter de olika diskussionerna om deras agerande gentemot barnen och mammorna. I motsats till vad jag från början antog, framkommer det inte särskilt många negativa föreställningar om männen som frånvarande föräldrar.

Min inledande frågeställning behandlar vilka uttryck som används för att beskriva frånvarande fäder. Resultatet visar, till skillnad från min antagande att det inte fanns särskild många negativa föreställningar om männen som frånvarande föräldrar. Det finns dock en del kraftigt nedsättande ord och beskrivande uttryck som ”dumma i huvudet” och ”svin”.

Min andra frågeställning handlar om uttalade såväl som outtalade normer som framkommer om frånvarande fäder. Majoriteten av medlemmarna på båda forum, ursäktar, försvarar och bortförklarar männens agerande och frånvaro. I analysen går det att tydligt utläsa att detta kommer både från manliga och kvinnliga medlemmar. I stället läggs ansvaret, kritiken och bördan på de mammor som nu lever som ensamstående för de val de har gjort när de bestämde sig för att skaffa barn med ”dessa” män. I de olika kommentarerna har jag tolkat uttalade och outtalade normer där allt ansvar läggs på de ensamstående kvinnorna och att de beskylls för att vara oansvariga, egoistiska, samvetslösa och lömska som vill behålla barnen för sig själva och att de påverkar barnens syn på sina fäder på ett negativt sätt. Det är kvinnan som väljer fel män, att det är kvinnan ”slänger ut” männen, att det är kvinnan som stöttar bort papporna på olika sätt. Männen i fråga fråntas ansvar, då de inte förväntas att ta hand om barnen, utifrån de rådande samhällsnormerna som råder i forumen. Vissa normer blir rättfärdigande av deras agerande, medan andra beskriver faders agerande som biologiskt betingande och att det sitter i ”generna”.

Jag anser att mitt resultat av analysen utifrån de olika inläggen och kommentarerna påvisar ett mönster att dem här normerna är representativa i dessa forum.

Min sista frågeställning redogör hur frånvarande fäder bemöter olika diskussioner kring deras agerande gentemot barnen och mammorna. Av vad jag har kunnat utläsa bemöter papporna eller de manliga medlemmarna diskussioner främst med skuldbeläggning på mammorna, att de tar bort ansvaret från sig själva och gör sig till offer för omständigheterna, samhället eller personerna runt omkring dem. I många av de kommentarerna som finns i studier syns en antydning till skuldbeläggning, men framför allt olika ursäkter och bortförklaringar till varför man inte är en närvarande pappa. Bland annat för att de inte har valt att bli fäder till dessa barn, att vårdnaden har fråntagits dem, att de på olika sätt eller att olika personer inte har tillåtit de att närvara i sina barns liv. Utifrån beskrivningarna och orden som använts, kan dessa kommentarer ses som ett försök till vikimisering, att göra sig till offer, att förklara och omformulera sitt agerande och misslyckande.

8. Referenslista

Alstam, Kristina, Lars Plantin, Kristian Daneback (2016) Erfarenhetsbaserad kunskap på internet. Föräldraforum som exempel. I: Daneback, Kristian & Sorbring, Emma (red) Social arbete på internet- att förstå och hantera sociala problem på nya arenor. Uppl. 1. Stockholm.

Baier, Matthias och Svensson, Måns (2009) *Om normer*. 1 Uppl. Malmö: Liber.

Berg, Martin (2015) *Netnografi: Att forska om och med internet*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Uppl. 2:2. Malmö. Liber AB.

Butler, Judith (2007) *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg.

Bäck-Wiklund, Margareta, Mona Franséhn, Helena Johansson, Thomas Johansson (2003) *Den dolda könsdiskursen. Mödrar, söner och frånvarande fäder*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.

Duncan, Simon & Edwards, Rosalind (1997) - Lone Mothers and Paid Work - Rational Economic Man or Gendered Moral Rationalities? - *Feminist Economics*, 3:2, 29-61.

Goffman, Ervig (1971) - *Relations in Public. Microstudies of the Public Order*. New York. Basic Books.

Hearit, K. M (2006) *Crisis Management by Apology: Corporate Response to Allegations of Wrongdoing*. Mahwah, New Jersey. Lawrence Erlbaum Associates.

Hirdman, Yvonne (1988). *Genussystemet – Reflexioner kring kvinnors sociala underordning*. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 3: 49–63.

Hirdman, Yvonne (2001) *Genus- om det stabila föränderliga former*. Uppl. 2:4. Malmö: Liber AB.

Holstein, James A & Miller, Gale (2013) "Omformulerat offerskap". I Jacobsson, Katarina & Wästerfors, David (red) - *Från klarhet till klarhet. Lysande texter för sociologisk forskning*. Malmö. Égalité.

Hwang, Carl Philip (2000a) "Småbarnspappor i familjen" i Hwang, CP (red.): *Faderskap i tid och rum*. Stockholm: Natur och kultur.

Jaffee, Sara, Terrie Moffitt, Avshalom Caspi, Alan Taylor (2003): "Life with (or without) father: the benefits of living with two biological parents depend on the father's antisocial behavior". *Society for Research in Child Development*. 74(1):109-126.

Johansson, Thomas (2004) *Faderskapets omvandlingar. Frånvarons socialpsykologi*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Khaleque, Abdul & Rohner, Ronald P (2011) Vol 16. Issue 2. *Transnational Relations Between Perceived Parental Acceptance and Personality Dispositions of Children and Adults: A Meta-Analytic Review*.

Kullberg, Christian, Marcus Herz, Johannes Fäldt, Veronika Wallroth, Mikael Skillmark (2012) *Genus i socialt arbete*. Malmö. Liber AB.

Larsson, Sam (2005) Teori, metod och empiri. I: Larsson, Sam, Lilja, John och Mannheimer, Katarina (red). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur. ss. 19-38.

Lassbo, G. (1994) *Enförälderfamilj – utvecklings- miljö*. Socialvetenskaplig tidskrift nr. 2-3. ss. 130-146.

Mackey, W. C. & Mackey, B. (2003). "The Presence of Fathers in Attenuating Young Male Violence." *Marriage & Family Review*, 35:1-2, 63-75.

Miller, W. B. (1958). "Lower Class Culture as a Generating Milieu of Gang Delinquency", *Journal of Social Issues*, 14:5-19.

Plantin, Lars (2001) *Män, familjeliv och föräldraskap*. Umeå: Boréa Bokförlag.

Plantin, Lars (2012) Föräldraskap och arbetsliv - om lojalitetskonflikter i familjens vardag. I Bäck-Wiklund, M. Johansson, T. (red.) *Nätverksfamiljen*. Stockholm: Natur och kultur. ss. 48- 68.

Popenoe, D. (1996). *Life without father: Compelling new evidence that fatherhood and marriage are indispensable for the good of children and society*. New York: The Free Press.

Rohner, Ronald & Veneziano, Robert (2001) The Importance of Father Love: History and Contemporary Evidence *Review of General Psychology*, 5(4): ss. 382-405.

Svensson, Kerstin (2007) Normer, normalitet och normalisering. I Svensson, Kerstin (red) *Normer och normalitet i socialt arbete*. Lund. Studentlitteratur. ss. 17-32.

Vetenskapsrådets rapportserie. Gustafsson, Bengt, Hermerén, Göran, Petersson, Bo (2005) *Vad är god forskningssed? Synpunkter, riktlinjer och exempel*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Öberg, Bente & Öberg, Gunnar (2004) *Skiljas - men inte från barnen*. Stockholm. Mareld.

Öberg, Bente, & Öberg, Gunnar (2002) *Vuxna skiljmässobarn berättar*. Lund Studentlitteratur AB.

Internetkällor:

"Youtube, Facebook och Instagram är de tre sociala medier som använts mest det senaste året". *Svenskarna och internet 2021*. Internetstiftelsen. [Hämtad: 2023.06.23]

<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2015/02/barnkonventionen-ska-bli-svensk-lag/>. [Hämtad:2023.06.20]

www.flashback.org/regler

[Sakerhet och regler \(familjeliv.se\)](http://familjeliv.se)